

**Moderatie van de Big Five Persoonlijkheidsfactoren op de Relatie tussen
Gepest worden op het Werk en Lichamelijke Gezondheidsklachten en
Ziekteverzuim**

**Moderation of the Big Five Personality Factors on the Relationship between
being Mobbed at Work and Physical Health Complaints and Absenteeism**

Hans Populaire

Eerste begeleider: Mw. Dr. M. Pouwelse

Tweede begeleider: Mw. Dr. T. Völlink

Mei 2012

Hans Populaire

Faculteit Psychologie

Luikersteenweg 683

Afstudeerrichting: Arbeids- en organisatiepsychologie

3500 Hasselt

Open Universiteit Nederland

Studentnummer 850143960

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
Summary	5
1. Inleiding	6
1.1 Definitie, omvang en prevalentie	6
1.2 Gevolgen van pesteringen voor werknemer en organisatie	9
1.3 Big Five persoonlijkheidsfactoren en pesteringen op het werk	10
1.4 Theoretisch kader	12
1.5 Probleemstelling en conceptueel model	13
2. Methode	15
2.1 Onderzoeksdesign, onderzoekspopulatie en steekproef	15
2.2 Meetinstrumenten	17
2.2.1 Gepest worden op het werk	17
2.2.2 Big Five persoonlijkheidsfactoren	18
2.2.3 Lichamelijke gezondheidsklachten	18
2.2.4 Ziekteverzuim	19
2.2.5 Achtergrond- en controlevariabelen	19
2.3 Procedure	19
2.4 Analyses	20
3. Resultaten	22
3.1 Omvang van pesteringen op het werk	22
3.2 Schaalkenmerken	22
3.3 Samenhang	23
3.4 Hiërarchische regressieanalyse met lichamelijke gezondheidsklachten als afhankelijke variabele	25
3.5 Hiërarchische regressieanalyse met ziekteverzuim als afhankelijke variabele	26

Discussie	29
4.1 Interpretatie van de resultaten en verbinding met de resultaten van eerder onderzoek	29
4.2 Mogelijke verklaringen voor de gevonden resultaten	32
4.3 Directe relaties tussen de hoofdvariabelen	33
4.4 Sterke punten, beperkingen en aanbevelingen	34
4.5. Implicaties voor de praktijk	36
4.6 Conclusie	36
Literatuur	37
Bijlagen	46
Bijlage A: Vragenlijst onderzoek pesten op het werk	46
Bijlage B: Uitnodigingsmail voor overheidsinstellingen	54
Bijlage C: Begeleidingsmail met hyperlink naar vragenlijst	55
Bijlage D: Herinneringsmail	56

Moderatie van de Big Five Persoonlijkheidsfactoren op de Relatie tussen Gepest worden op het Werk en Lichamelijke Gezondheidsklachten en Ziekteverzuim

Hans Populaire

Samenvatting

Achtergrond. Pesterijen op het werk zijn wijdverspreid en kunnen zeer negatieve gevolgen hebben, zowel voor het slachtoffer als voor de organisatie waarvoor het slachtoffer werkt.

Doel. Het doel van dit onderzoek is meer inzicht te verwerven in de modererende invloed van de Big Five persoonlijkheidsfactoren, op de relatie tussen gepest worden op het werk en lichamelijke gezondheidsklachten en ziekteverzuim.

Deelnemers, procedure en onderzoeksontwerp. Er is gebruik gemaakt van cross-sectioneel e-mail vragenlijstonderzoek. De onderzoekspopulatie bestaat uit 18 tot 65-jarige medewerkers van Vlaamse overheidsinstellingen. Voor het werven van de respondenten wordt gebruik gemaakt van een selecte steekproef van overheidsinstellingen op basis van vrijwillige reactie. In totaal hebben 11 van de 470 benaderde overheidsinstellingen (2.3%) deelgenomen aan dit onderzoek. Van de 2650 benaderde medewerkers hebben 1085 medewerkers (41%) de vragenlijst online of schriftelijk ingevuld.

Meetinstrumenten. Pesterijen zijn gemeten met de Negative Acts Questionnaire (NAQ, Einarsen & Raknes, 1997), de Big Five persoonlijkheidsfactoren met de NEO-Five Factor Inventory (NEO-FFI, Costa & McCrea, 1992), lichamelijke gezondheidsklachten met de Vragenlijst Onderzoek Ervaren Gezondheid (VOEG, Joosten & Drop, 1987) en ziekteverzuim met één item uit de Vragenlijst Organisatiestress-D (VOS-D, Bergers, Marcelissen & De Wolff, 1986).

Resultaten. Er is een positief verband tussen de mate van werkgerelateerde pesterijen en lichamelijke gezondheidsklachten van gepesten. Naarmate werknemers vaker werkgerelateerd worden gepest, ervaren zij meer lichamelijke gezondheidsklachten. De Big Five persoonlijkheidsfactoren modereren deze relatie niet. Verder is er een positief verband tussen de mate van persoonsgerelateerde pesterijen en het ziekteverzuim van gepesten. Naarmate werknemers vaker persoonsgerelateerd worden gepest, neemt het aantal verzuimdagen toe. Enkel de persoonlijkheidsfactor openheid modereert deze relatie. Deze relatie is tegengesteld aan de verwachting sterker voor werknemers die hoog scoren op openheid.

Conclusie. Pesterijen op het werk hebben een negatieve invloed op zowel de lichamelijke gezondheid als het ziekteverzuim van gepesten. De invloed van Big Five persoonlijkheidsfactoren op beide relaties is echter minder groot dan in dit onderzoek verwacht werd.

Keywords: gepest worden; persoonlijkheid; gezondheid; ziekteverzuim

Summary

Background. Mobbing at work is widespread and can have very negative consequences for the victim and for the organization for which the victim works.

Aim. The purpose of this study is to gain more insight into the moderating influence of the Big Five personality factors, on the relationship between being mobbed at work and physical health complaints and absenteeism.

Participants, procedure and design. A cross-sectional e-mail survey was used. The study population consists of 18 to 65-year-old Flemish employees of government institutions. For the recruitment of the respondents a voluntary response sample of government institutions was used. In total, 11 of the 470 approached government institutions (2.3%) participated in this study. Of the approximate 2650 approached employees, 1085 employees (41%) completed the questionnaire online or in writing.

Measures. Mobbing was measured with the Negative Acts Questionnaire (NAQ, Einarsen & Raknes, 1997), the Big Five personality factors with the NEO-Five Factor Inventory (NEO-FFI, Costa & McCrea, 1992), physical health complaints with the Questionnaire Research Experienced Health (Vragenlijst Onderzoek Ervaren Gezondheid, VOEG, Drop & Joosten, 1987) and absenteeism with one item from the Questionnaire Organization Stress-D (Vragenlijst Organisatie Stress-D, VOS-D, Bergers, Marcelissen & De Wolff, 1986).

Results. There is a positive correlation between the degree of work-related mobbing and physical health complaints. As employees are victim of more work-related mobbing, the amount of physical health complaints increases. The Big Five personality factors don't moderate this relationship. Furthermore, there is a positive correlation between the degree of person-related mobbing and absenteeism. As employees are victim of more person-related mobbing, the number of absence days increases. Only the personality factor openness moderates this relationship. This relationship is in contrary to the expectation stronger for employees who score high on openness.

Conclusion. Mobbing at work has a negative impact on physical health and absenteeism. The influence of Big Five personality factors on both these relations is smaller than expected in this study.

Keywords: being mobbed; personality; health; absenteeism

